

2

Aurreikuspen sozialeko osagarriaren esparru juridikoa

2.1. Sarrera

Kapitalizatutako Pentsio Sistemen Funtzionamenduari buruzko Eskuliburu honetako ataleko lehenengo eta bigarren atalburuetan adierazi den bezala, Europako herrialde gehienek ezarri dituzten ohiko pentsio- eta banaketa-sistema publikoen alorreko testuingurua osatzen zuten baldintzak aldatu egin dira, hau da, jaiotza-tasa jaitsi egin da eta biztanleria gero eta zaharra da, prestazio sozialak areagotu dira, baina sistema sozial publikora egiten diren ekarpenak, aldiz, murriztu egin dira. Ondorioz, estatu asko beren gizarte-aurreikuspeneko sistemak berrikusten hasi ziren gaur egungo errealitateko baldintzetara egokitzeko. Hausnarketa horren ondorioz, gizarte-aurreikuspeneko sistema pribatuak sortu ziren.

Europako herrialdeak etorkizuneko egoeraz kezkatuta daude eta horixe jaso da Merkatu Bakarreko Pentsio Sistema Osagarriari buruzko Liburu Berdean¹⁴, bertan hiru aurreikuspen mailak zehaztu ziren (publikoa, enpleguzko osagarria eta banakako osagarria).

Horrela, eta egoerari aurre egiteko nahian aurreikuspen osagarriaren bigarren maila sustatu egin da. Kezka hori Euskadin ere gizartean zabaldu da.

2.2. Oinarrizko araudia

2.2.1. Europako esparrua

Europa mailan, Europako Parlamentua eta Kontseiluaren 2002/74/EE Zuzentarauak, 2002ko irailaren 23koak, enpresaria kaudimenik gabe geratzen den kasuetan soldatapeko

¹⁴ Batzordeak 1997ko ekainaren 10ean onetsi zuen.

langileak babesteari buruz Estatuak dauzkaten legeen hurbilketari buruzko Kontseiluaren 80/987/EEE Zuzentarauak xedatzen duena egokitu eta aurreratzen du.

Hortaz, enpresariak kaudimenik ez duenean soldatapeko langileak babestearen inguruan estatuetako legeak hurbiltzeari dagokionez, sistema berezi bat sartu zen langileentzako, eta une hartan estatu kide batzuetan beharrezkotzat jotzen zen kaudimenik ezeko Eskubidearen aldaketari itxaron gabe; izan ere, epe laburrean gauzatzea zaila baitzen. Helburu horrekin, Estatu Kideak enpresariak kaudimenik ez daukanean, haren soldatapeko langileei laneko kontratuen ondorioz edo denbora tarte jakin bateko ordainketei dagozkien lan-harremanen ondorioz zorpetutako maileguak ordaintzea bermatzeko organismo bat sortzera behartzen zituzten.

Kontseiluaren 80/987/EEE Zuzentzaria «enpresek pentsioen ondorioz hartzen dituzten konpromisoak kanporatzeko» prozesuaren hasiera eragin zuen, eta pentsioak barneko funtsen bidez estaltzea debekatzen zuen, eta ondorioz, enpresak beren langileekin hartutako konpromisoak, besteak beste, pentsio plan baten bitartez antolatuzera behartzen zituena¹⁵.

Daukan garrantziaren ondorioz gailentzen den bigarren Zuzentzaria ekainaren 3ko 2003/41/EEE Zuzentzaria da, enpleguko pentsio-funtsen ikuskapena eta jardueri buruzkoa. Zuzentzari horren helburua etorkizuneko pentsiodunen eskubideen mesederako, pentsio funtsak osatzen dituzten erakundeen kaudimen finantzarioa eta kudeaketa eraginkorraren alde egitea da¹⁶.

Hala ere, zuzentzari horiek aplikatzean hainbat arazo azaleratu ziren, eta *zailtasun* nagusiak ondorengo zerrendan jaso direnak izan ziren:

- Zuzentzarian jasotako kaudimenik ezaren kontzeptua.
- Langileen eskubideak bermatzeko sartutako neurrien konplexutasuna.
- Estatu bat baino gehiago barne hartzen dituzten egoeretako kaudimenik eza.

¹⁵ Eusko Jaurlaritzaren Justizia, Lan eta Gizarte Segurantzaren Sailak azaroaren 25ean Gizarte-aurreikuspen Boluntarioko Erakundearen bitartez enpresetako pentsioen ondoriozko konpromisoak kanpoko norbaiten eskuetan uzteari buruzko 1/2002 Instrukzioa onetsi zuen, Zuzentzari horretan jasotakoa zabaltzeko (*Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria*, 233. zenbakia, 2002ko abenduaren 5eko).

¹⁶ Eusko Jaurlaritzak 92/2007 Dekretua onetsi izanaren helburuetariko bat, bertako zioen azalpenean jaso den bezala, aipatutako Zuzentzarian jasotakoa Euskadiko gizarte-aurreikuspen sisteman aplikatzea da BASEen kaudimena eta sistemaz fidatu diren pertsonen eskubideak bermatzeko (*Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria*, 115. zenbakia, 2007ko ekainaren 15eko).

Azkenik, alorraren garrantziaren jakitun, gaur egun, erkidegoko administrazioaren esparruan hainbat proiektutan lan egiten ari dira, eta beren azken bertsioaren arabera, eragin handiagoa edo txikiagoa izan ahalko dute aurreikuspenaren sektorean:

- Aseguru-entitateen zentzuzko ikuskapenaren araubideari buruzko Zuzentaraua, «II. Kaudimen» gisa ezagutzen dena.
- Pentsio osagarriaren eskubideen eramangarritasuna hobetzeari buruzko Lisboako erki-dego- programa martxan jartzeko proposamena.

2.2.2. Euskadiko esparrua

10.23 artikulua arabera, Euskal Herriko Autonomia Estatutuak Euskadiri Gizarte Segurantzak barne hartzen ez dituen mutualitateen alorretako eskumen osoa ematen dio. Eskumen hori erabiltzeko orduan, Konstituzioan jasotako oinarri eta eskubideak dira dauden muga bakarrak.

Euskadin, legegintza-prozesuari dagokionez, Eusko Legebiltzarrean Borondatezko Gizarte-aurreikuspeneko Erakundeei buruzko urriaren 27ko 25/1983 Legea onartu zen, eta haren bitartez Euskadiko gizarte-aurreikuspen osagarriaren alorreko oinarritzko araudia osatu zen.

Aipatutako 25/1983 Lege horren bitartez lortu nahi dena ondorengoa da, *zioen Azalpenean* adierazten den bezala: «... egungo legeria ordezkatzeko duen beste lege bat ezartzea da, legeria herrialdeko berezitasunetara egokitzeko eta Administrazioaren jardueraren modernizatzeko, eta horrela, Administrazioaren eta Mutualismoaren arteko harremanean eraginkortasuna, garapena eta aurrerakoitasunaren faktoreak nagusitzeko».

Arauk Estatuan lehenengoz arautu eta garatu zuen oso gutxi araututa zegoen esparru zabal bat (Europako estatuetan bazen zerbait araututa), *Erakunde horien jardueraren eta garapen askatasuna sustatzeko* eta, bereziki, *uneoro bazkideen eskubideak zaintzeko* helburuekin.

Jardueraren esparrua antolatu eta garatzeko asmoarekin, Legearen izenburuan eta bere helburua zehazterakoan, dagoeneko BASE kontzeptua sortzen da, hori guztia bazkideak beren bizitza, baliabideak edo jardueraren profesionala arriskuan jar dezaketean gertakizunen aurrean babesteko azken helburua daukaten erakunde eta esperientzia desberdin ugari barne hartzeko.

25/1983 Legea garatzen duen Arautegia deskribatzailea da, eta otsailaren 20ko Osasun eta Gizarte Segurantza Sailaren 87/1984 Dekretuaren bitartez onetsi zen. Hortaz, 25/1983 Legearen zenbait agindutan jasotako erreferentzien arabera, araudiak zenbait gai garatu eta sakontzen ditu eta zehatzago definitzen ditu Erakundeen kudeaketa eta eraketa printzipioak, baita alderdi zehatzagoak ere, esaterako, BASEen funtzionamendua edo Gobernu Organoen arauketa.

Testu arau-emaile bi horiek BASEek Euskadin daukaten oinarria eta beren arau-esparrua zehazten dute. Beren funtzionamenduan planteatutako egoerak zirkular batzuen bitartez eztabaidatu eta azkenean, argitu dira eta Erakunde horien bilakaera naturala moldatu dute.

Azkenean, arau horrek maiatzaren 29ko 92/2007 Dekretua barne hartzen du. Horren bitartez BASEen jarduera jakin batzuk arautzen dira. Besteak beste, bazkideek era onuradunek dituzten informazioa jasotzeko eta defentsa eskubideak, funtsak inbertitzeko irizpideak, erakundeen ekonomia eta finantza egoeraren jarraipenaren gaineko kontrolak eta BASEetako Zuzendaritzako eta Gobernu Batzordeko kide gisa diharduten pertsonak gizarte-aurreikuspenaren alorreko ezagutza maila jakin bat daukatela frogatu behar dutela jaso da.

2.3. Zerga araudia

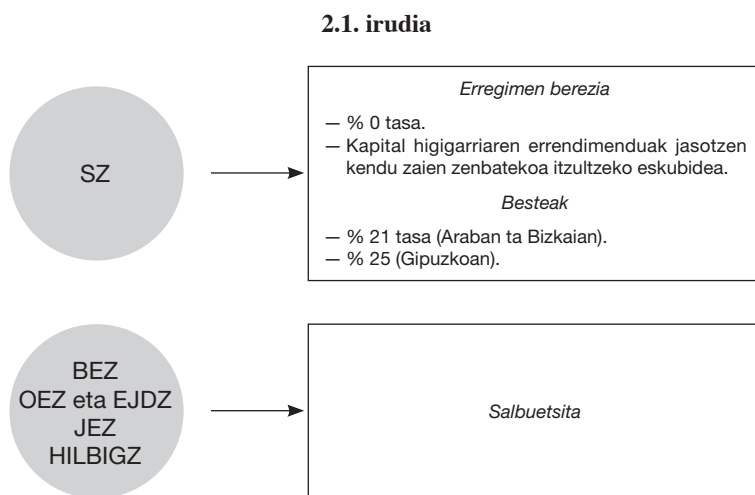
Gizarte-aurreikuspen osagarriaren alderdi fiskalen analisiak ekintza berak eragin desberdinak izango dituen hiru egoera kontuan hartu behar ditu:

- *Aurreikuspen-erakunde propioen* tributazioa; izan ere, zergak ordaindu beharra daukate.
- Aipatutako erakundeen *bazkide sustatzaile edo babesleen* tributazioa, zuzeneko onurarik jaso gabe, hura mantendu eta garatzearen alde egiten dutenena. Horrelako bazkideek egiten dituzten ekarpenak ez daudela etorkizunean prestazioak jasotzeko eskubidearekin lotuta kontuan izanik, zergen ikuspuntutik ekarpen horiek haientzako ondoriorik daukaten analizatzea soilik izango da beharrezkoa.
- *Bazkide osoen* tributazioa edo haren *onuradunena*. Kasu honetan une desberdin bitan (hau da, ekarpenak egitean eta prestazioa jasotzeko unean) gauzatu litezkeen ondorio fiskalak analizatu beharko dira.

Kontuan hartzekoa da Euskadin zergen alorrean ordainketa biltzeko eta arautzeko gaitasuna hiru Lurralde Historikoetako (Araba, Gipuzkoa eta Bizkaia) foru aldundien esku da-

goela. Izatez, horietariko bakoitzak deskribatutako egoera bi horiek arautzeko gaitasuna dauka. Hala ere, ondoren garatuko diren alderdietan, hiru legeriak oso antzekoak, edo ia berdinak dira.

2.3.1. BASE-en zerga araubidea



Sozietateen gaineko Zergaren (aurrerantzean SZ) araudiak tributazioa % 0ko tasan ezartzen du zerga araubide berezia arautzen duten Foru Arauetan ezarritako baldintza eta betekizunak betetzen dituzten BASEetarako. Hau da, erretiroa, betirako ezintasuna, heriotza, gaixotasun larria, luzerako langabezia eta menpekotasunaren ondoriozko pentsioak ematen dituzten Erakundeak. Erakunde horiek kapital higigarriaren errendimenduak jasotzean kendu zaien zenbatekoa itzultzeko eskatu ahalko dute, jatorriko kenketa bakarreko aktibo finantzarioen errendimendu inplizituei dagozkienak izan ezik, hau da, beren bizitzan sortzen duten errentagarritasunaren ondorioz, erosketa prezioa murrizten zaien produktuak (adibidez, deskontuan jaulkitako zor publikoa).

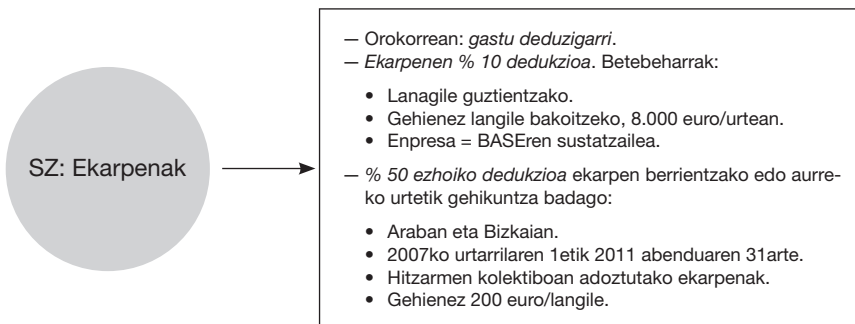
Pentsioak ematen ez dituzten BASEek % 21eko tasa murriztuarekin tributatu dute (tasa % 25 izango da Gipuzkoako Lurralde Historikoko araudiaren menpe dauden BASEentzako).

Beste zerga batzuei dagokienez, BASEak ondorengo hauetatik salbuetsita daude:

- Balio Erantsiaren gaineko Zerga.
- Ondare Eskualdaketen eta Egintza Juridiko Dokumentatuen gaineko Zerga.
- Jarduera ekonomikoen gaineko Zerga.
- Hiri-izaerako lursailen balioaren igoeraren gaineko udal zerga.

2.3.2. Bazkide sustatzaile edo babesleen zerga-ordainketaren araubidea

2.2. irudia



Atal honetan enplegu-sistemaren arabera sustatutako instrumentu edo Erakundeak soilik sartzen dira.

Oro har, eta SZren araudian ezarritakoaren arabera, aurreikuspeneko erakunde edo instrumentuei babesleek edo sustatzaileek beren langileen alde egindako ekarpenak, zergei dagokienez, gastu deduzigarri gisa hartuko dira, ekarpenak lan pertsonaleko errendimendu gisa hartzen direnean.

Aparteko kasuetan, ondorengo balizko egoeretan, egindako ekarpenak SZren ondorioetarako gastu deduzigarritzat joko dira, horiek bazkide oso edo arruntei egotzi behar izan gabe:

- 1986ko irailaren 17a baino lehenagoko konpromisoak.
- Aparteko kasuetan egindako ekarpenak, martxan dauden prestazioak edo erretiro-rako prestazio zehaztuko araubideak barne hartzen dituzten eskubideak bermatzeko beharrezkoak direnak, eta aktuarioak berrikusiz, defizit bat dagoela azalera-
dean.

Bestalde, SZren araudiak zergaren kuota likidoan langileei egotzitako enpresako ekarpenen % 10eko kenketa bat aplikatzeko aukera barne hartzen du, baina horretarako, beharrezkoa da ondorengo baldintza hauek betetzea:

- Ekarpenei langileen kolektiboari eragitea.
- Langile bakoitzaren alde egindako ekarpenak urtero gehienez 8.000 euro izatea.
- Ekarpenei gizarte-aurreikuspeneko instrumentu gisa diharduen erakunde bati egitea eta enpresa bertan bazkide sustatzaile gisa aritzea.

Horrez gain, eta 2007ko urtarrilaren 1etik aurrera eta 2011ko abenduaren 31ra arte hasitako ezarpen aldiatarako soilik, Araba eta Bizkaiko Lurralde Historikoen araudietan, aurreikuspen instrumentuei egindako ekarpen berriek edo hitzarmena, hitzarmen kolektiboa edo xedapen baliokidearen ondorioz gauzatutako aurreko aldiarekin alderatuta ekarpenaren ehunekoa areagotzea eragiten duten ekarpenek ezarpen aldiari ordaindutako zenbatekoen SZren kuotaren % 50eko kenketa eragingo dute eta langile bakoitzeko 200 euroko gehienezko muga egongo da. Norbere borondatez hitzarmen, hitzarmen kolektibo edo xedapen baliokidean jasotakoaren gainetik egindako enpresako ekarpenek ez dute SZren ondorioz ordaintzeko zenbatekoa kentzeko eskubide hori eragingo.

2.3.3. Bazkide oso edo arrunten zerga-ordainketaren araubidea

2.3. irudia

1. Ekarpenei egiteko momentuan:

- Sustatzaileak egindakoa → *Laneko errendimenduak eta zerga oinarrian txiki-pena = zerga eraginik ez*
- Bazkide osoak egindakoa → *Gastu deduzigarri.*

2. Período de mantenimiento → *Sin incidencia fiscal*

3. Jasotzeko unean → *Laneko errendimenduak*

2.3.3.1. *Ekarpenen unea*

Enpresak bere langileen alde egiten dituen ekarpenak eta haiek zuzenean egiten dituztenak bereizi behar dira.

2.3.3.1.1. Sustatzaileak edo babesleak egindako ekarpenak

PFEZaren ondorioetarako jenerotan egindako laneko errendimendutzat jotzen dira eta langileak horrelaxe aitortu beharko ditu PFEZaren aitortpena egiten duenean. Hala ere, ekarpenak (3.3.1.3. atala ikusi) PFEZaren zerga-oinarritik kenduko direnez, ez daukate inolako eragin fiskalik bazkide arruntaren PFEZan ordainduko den zenbatekoan.

Bestalde, eta oro har, laneko errendimenduak PFEZaren ondorioetarako atxikipenen menpe dauden arren, enpresak (bazkide sustatzaileak) atxikipenaren ehunekoaren kalkularen oinarritik egindako ekarpenen zenbatekoa kendu beharko du, baina langilearen PFEZaren zerga-oinarriari ken dakiokkeen gehienezko zenbatekoa gainditu gabe.

2.3.3.1.2. Bazkide osoak egindako ekarpenak

Beren ondare propioaren kargura egiten diren neurrian, PFEZaren ondorioetarako ez dira errentatzat jotzen.

2.3.3.1.3. Zerga-oinarrian murrizketa

Bazkide osoek PFEZaren zerga-oinarrian kenketa bat aplikatzeko eskubidea daukate bai beraiek egindako ekarpenengatik, bai enpresariak egin dituen eta laneko errendimendutzat jo direnengatik, baldin eta ondorengo gertakizun hauetarikoren bat estaltzen badute:

- Erretiroa.
- Heriotza.
- Behin betiko ezintasuna.
- Menpekotasuna.
- Luzaroko langabezia.
- Gaixotasun larria.

Bazkidearen ekarpen pertsonalentzako nahiz enpresak egindako ordainketentzako ezartzen diren muga fiskalak bereizirik zenbaten dira, eta ondorengoak dira:

- Urtero PFEZaren zerga-oinarrian 8.000 eurorainoko kenketa bat urtero aurreikuspen instrumentu batera egindako ekarpenengatik (ordainketengatik).
- 52 urte baino gehiagoko bazkideen kasuan, lehen adierazitako muga hori urtero 1.250 euro areagotuko da bazkideak 52 urtetik gora daukan urte bakoitzeko eta 65 urte edo gehiagoko bazkideen kasuan ezartzen den gehienezko muga 24.250 eurokoa da.

Ekarpenak egin diren ekitaldietan murriztu ez diren zenbatekoak ondorengo bost ekitaldietan murriztu daitezke.

Horrez gain, aurreko 3.2. ataleko azken paragrafoan adierazitakoaren ildotik, 2007ko urtarrilaren 1etik aurrera eta 2011ko abenduaren 31ra arte hasitako ezarpen aldietarako soilik, Hiru Lurralde Historikoen araudietan, enpresako aurreikuspen-instrumentuei egindako langileen ekarpen berriek edo hitzarmena, hitzarmen kolektiboa edo xedapen balio-kidearen ondorioz gauzatutako aurreko aldiarekin alderatuta ekarpenaren ehunekoaren areagotzea eragiten duten ekarpenek ezarpen aldian ordaindutako zenbatekoen PFEZaren kuotaren % 50eko kenketa eragingo dute, eta langile bakoitzeko 200 euroko gehienezko muga egongo da. Langileak bere borondatez hitzarmen, hitzarmen kolektibo edo xedapen balio-kidean jasotakoaren gainetik egindako ekarpenek ez dute ekitaldian ordaindu beharreko PFEZaren zenbatekoa kentzeko eskubide hori eragingo.

2.3.3.1.4. Beste kenketa batzuk

Aurreko kenketak zeinahi izanda ere, zergapekoak bere zerga-oinarriari urtero gehienez 2.400 euro ken diezazkioke bere ezkontidea edo izatezko bikotea bazkide arrunt gisa daukan aurreikuspen instrumentu batean egindako ekarpenengatik, baldin eta (i) azken horrek ez badu laneko edo jarduera ekonomikoetako errendimendurik jasotzen, edo (ii) gastu kengarrien zenbatekoan errendimendu osoa murriztearen ondoriozko laneko errendimenduak eta jarduera ekonomikoetako errendimendu garbiak 8.000 euro baino gutxiago badira.

Ezkontideak, izatezko bikoteak edo beste senide batzuek (hirugarren mailaraino, maila hori barne) minusbaliotasunak dauzkaten pertsonen alde aurreikuspen sistemetan egindako ekarpenak bere PFEZaren zerga-oinarrian murriztu ahalko dira, eta pertsona bakoitzak 8.000 euroko muga izango du. Minusbaliatuak berak nahiz bere senidea den beste pertsona batek egindako ekarpenen ondorioz gehienez ken daitekeen zenbatekoa 24.250 eurokoa da. Kenketa hori aplikatzeko, beharrezkoa da minusbaliotasunak dauzkaten pertsonak gertakizun guztien onuradun bakarrak izatea (heriotzarekin izan ezik).

1. egoera praktikoa

Irabazpidezko ondasunen eraentzan ezkonduetako 56 urteko zergapeko pertsona. Ekitaldian ezkontideek ondorengo errentak jaso dituzte:

- *Zergapekoaren laneko errendimendu garbiak: 20.000 euro, gehi BASE batera bere alde egindako 2.000 euroko ekarpen bat.*
- *Bere ezkontidearen jarduera ekonomikoen errendimendu garbiak: 3.000 euro.*

Ekitaldian zergapekoak 1.500 euro ordaindu ditu bazkide den BASE batean eta 2.000 euro bere emazteak esku hartzen duen beste batean.

Ekarpen horien ondorio fiskalak azaldutako PFEZaren araudiaren arabera ondorengoak izango lirateke:

Zergapekoak bere zerga-oinarriari ondorengo zenbatekoak kendu ahalko dizkio:

- 1.500 euro zergapekoak bazkide oso den BASEan egindako ekarpenengatik (gehienez 8.000 euro + 4×1.250 euro).
- 2.000 euro enpresak zergapekoaren alde egindako ekarpenengatik.
- 2.000 euro BASE batean bere ezkontidearen alde egindako ekarpenengatik.

2. egoera praktikoa

Aurreko egoerako datu berberak ondorengo aldaketa hauekin:

- *Bikoteak legez onartutako % 65eko minusbaliotasun fisiko bat daukan alaba bat dauka.*
- *Alabak 3.000 euroko ekarpena egin du bazkide den BASE batean.*
- *Aitak BASE batean 2.000 euroko ekarpen bat egin du bere alabaren alde.*

Zergapekoaren alabak bere PFEZaren aitortpena egiten duenean Borondatezko Aurreikuspen Sozialeko Erakundearekin egindako ekarpenengatik ahal duen besteko kenketa aplikatzen duela kontuan izanik, zergapekoak egindako ekarpenen ondorio fiskalak ondorengoak izango lirateke:

Zergapekoak bere zerga-oinarriari ondorengo zenbatekoak kendu ahalko dizkio:

- 1.500 euro zergapekoak bazkide oso den BASEan egindako ekarpenengatik (gehienez 8.000 euro + 4×1.250 euro).
- 2.000 euro enpresak zergapekoaren alde egindako ekarpenengatik.
- 2.000 euro BASE batean bere ezkontidearen alde egindako ekarpenengatik.
- 2.000 euro BASE batean bere alabaren alde egindako ekarpenengatik.

2.3.3.2. *Jasotzeko unea*

Aurreikuspen-tresna desberdinen araudiek prestazioak gertakizuna gauzatzen denean eta aukera dagoenean, pasibo egoerara igarotzea erabakitzen denean soilik jasotzea ahalbidetzen dute. Bazkidea hiltzen denean aukera hori ez da exijitzen, noski.

Horrez gain, BASEetan enplegu sistemako gizarte-aurreikuspen osagarrian oso gutxitan ikusten den beste egoera bat bazkide osoak edo arruntak bertan gutxieneko 10 urteko epea betetzen duenean bere borondatez baja hartzeko eskubidea erabiltzen duenean gertatzen da (betiere, Erakundearen Estatutuetan jasota badago).

Zergen alorreko araudiaren arabera, eskubide ekonomikoak¹⁷ zati batean edo osorik jasotzen diren unera arte bazkide osoaren alde ez da zergapean jarri beharreko inolako errentarik gauzatzen.

PFEZaren araudiaren arabera, bazkideak eta onuradunek jasotako zenbatekoak, norbere borondatezko edo derrigorrezko bajaren ondorioz, Erakundeak desegin eta likidatzean edo bazkideak gaixotasun larri bat daukanean edo luzerako langabezia egoeran jasotzen diren zenbatekoak barne, laneko errendimendutzat jotzen dira.

Oro har, laneko errendimendu osoa PFEZaren araudian horrela definitutako errendimendu guztiek osatzen dute.

Hala ere, gertakizun beraren ondoriozko lehenengo prestazioa denean, lehenengo ekarpena egin zenetik bi urte baino gehiago igaro badira (baldintza hori ez da exijitzen ezin-

¹⁷ Eskubide ekonomiko horiek Ondarearen gaineko Zergatik salbuetsita daude, eta ondorioz, zerga horren zerga-oinarria zehazteko orduan ez dira zenbatuko. Hala ere, horien balorea kontuan hartu beharko da zerga horretan aitortzeko beharra zehazteko.

tasun edo menpekotasunengatiko prestazioen kasuetan) ordaindu beharko den zenbatekoa jasotakoaren % 60 izango da. Ondorio horietarako, lehenengo prestaziotzat jotzen dira ekitaldi bakar batean gertakizun bakoitza gauzatu izanaren ondorioz kapital gisa jasotako zenbatekoak, zenbatekoak zein aurreikuspen-instrumentutatik jasotzen diren kontuan izan gabe. Ondorioz, % 60ko integrazio ehunekoa aplikatzeko ez da gauzatutako gertakizun baten ondorioz hasieran kobratutako zenbatekoa soilik zenbatuko, izan ere, urte horretan gertakizun horren ondorioz kobratu diren zenbateko guztiak ere zenbatu beharko baitira.

Gertakizun beraren ondorioz geroago jasotako prestazioetan¹⁸ ordaindu beharreko % 60ko zenbatekoa gertakizun beraren ondorioz aurreko prestazioa kobratu zenetik bost urte igaro direnean eta ordaindutako ekarpenak aldizkakotasun eta erregularitasun nahikoarekin egin direnean aplikatuko da¹⁹.

Kobratzeko modua mistoa denean, % 60ko ordainketa kopuru hori kapital gisa jasotako zatiari soilik aplikatuko zaio.

Bestalde, kontuan hartzekoa da BASEek, Estatutuetan horrela jasotzen denean, 10 urteko aldia (erreskatea) osatu ondoren edo derrigorrezko bajako egoeretan, beren eskubide ekonomikoak itzultzea ahalbidetzen dutela, eta egoera horietan legelariak % 60ko ordainketa aplikatzea ere ahalbidetzen du.

Ondorioz, sistema honen arabera, % 60ko ordainketa-ehunekoa bazkideak 10 urteko aldia igaro ondoren bere borondatez hartutako bajaren ondorioz kapital gisa kobratzen duen erreskate bati eta geroago erretiroaren ondorioz kapital gisa jasotzen duen prestazio bati aplikatu ahalko zaie.

Minusbaliatuen araubide bereziari dagokionez, arauen arabera, errenta gisa jasotzen diren zenbatekoak salbuetsita daude eta muga lanbide arteko gutxieneko soldataren hirukoitza da.

Azkenik, aipatzekoa da araudiaren arabera, norbere borondatezko edo derrigorrezko bajaren edo BASE bat desegin eta likidatzearen ondorioz jasotako zenbatekoak PFEZaren

¹⁸ Geroago jasotako prestazioak subjektu pasiboak ekitaldi bakar batean gertakizun beraren ondorioz jasotzen dituenak dira.

¹⁹ Ordaindutako ekarpenak aldizkakotasun eta erregularitasun nahikoarekin egin direla ulertzeko, beharrezkoa da batez besteko iraunkortasun aldia prestazioa jasotako eguna eta lehenengo ekarpena egin zen egunaren artean igarotako urte kopuruaren erdia baino luzeagoa izatea.

zerga-oinarrian ez sartzea ahalbidetzen dela, baina horretarako, beharrezkoa da bi hilabete-ko epean beste BASE batean jasotako zenbatekoko ekarpena egitea.

3. egoera praktikoa

Zergapekoak 10 urteko epea igaro dela eta, «n» ekitaldian bere borondatez bajaran eman izanaren ondorioz 10.000 euro jaso ditu bazkide den BASEtik. Ekitaldi horretan bere zerga-oinarrian jasotako errentaren % 60 sartzen du. Gero, «n + 3» ekitaldian, 65 urte betetzean, erretiratu dela eta, beste BASE batek 6.000 euro ordaintzen dizkio kapital gisa.

«n + 3» urtean jasotako zenbatekoei dagozkien ondorio fiskalak ondorengo hauek izango lirateke:

Zergapekoak 10 urte igaro zirela eta BASEan bere borondatez bajaran emateko eskubidea erabili izanaren ondorioz jaso zituen zenbatekoetan % 60ko ordainketa-ehunekoa aplikatu zuen. Gero, «n+3» urtean erretiratu zela eta, beste BASE batek beste kopuru bat ordaindu zion. 10 urte igaro izanaren («n» ekitaldia) eta erretiroaren («n + 3» ekitaldia) ondorioz kobratutako prestazioak direnez, ez da beharrezkoa ordainketa bien artean 5 urte igarotzea % 60ko ordainketa aplikatu ahal izateko, izan ere, kopuru horiek jaso izana justifikatzen duten egoerak desberdinak dira.

2.4. Gobernu batzordeetako kideen betebeharrak eta erantzukizunak. Zigor araubidea

Goian azaldutakoari kalterik egin gabe, eta araudiak xedatutakoaren arabera, BASEen Gobernu Batzordeek (aurrerantzean Gobernu Batzordeak) eta ondorioz, haien kideek dauzkaten betebeharrak eta erantzukizun nagusiak laburbiltzen dira, ondoren.

Oro har, BASEen Arautegiaren eta Legearen ondoriozko eta Erakundearen Estatutuetan bertan zehazten diren betebeharrak eta erantzukizunak gain, Eusko Jaurlaritzak duela gutxi onartutako 92/2007 Dekretua («Jardueren Dekretua» gisa ezagutzen dena) izan da BASEek eta horiek barne hartzen dituzten aurreikuspen-planek bazkide arrunten eta prestazioen onuradunek dauzkaten eskubideen mesederako jarduera esparru eraginkor, kaudimendun eta zorrotzago bat lortzeko helburu nagusia ezarri duena.

92/2007 Dekretuak Gobernu Batzordeentzako ezartzen dituen zereginak eta betebeharrak gain, azpimarratzekoa da arautegi horretan bertan, eta zehazki 2. artikuluan, Gobernu

Batzordeetako kideei (eta kasuan kasu, Zuzendaritzakoei) exijitu beharreko prestakuntza eta kualifikazioaren inguruan jasotakoa. Hori dela eta, ondoren gai horren inguruan xedatutakoa azalduko dugu.

2.4.1. Gobernu organoen prestakuntza eta kualifikazioa

Gobernu Batzordeko eta, dagoenean, Zuzendaritzako kide guztiek gizarte-aurreikuspenaren alorreko gutxienezko ezagutza maila bat daukatela frogatu beharko dute, eta horretarako, beharrezkoa izango da gutxienez ondorengo baldintzetariko bat betetzea:

- Gizarte-aurreikuspenaren alorrean gutxienez hiru urteko *esperientzia*, ziurtagiri egoekiekin frogatua.
- *Titulu edo ziurtagiriak*. Ondorio hauetarako, nahikotzat joko da lizentziatura, diplomatura edo antzekoren bat izatea.
- *Gizarte-aurreikuspenaren alorreko prestakuntza*. Gizarte-aurreikuspenaren alorreko prestakuntza frogatzeari dagokionez, BASE baten zuzendaritzan diharduten pertsonak gizarte-aurreikuspenaren alorrari buruzko prestakuntza ikastaroak egitearen ondorioz ematen diren ziurtagiriak jaso beharko dituzte; ikastaro horiek gaitutako eta Eusko Jaurlaritzaren baimenak dauzkaten entitateek eskainiko dituzte.

Puntu honetan aipatzekoa da Eskuliburu hau BASEen zuzendaritzan diharduten pertsonen gizarte-aurreikuspenaren alorrean exijitzen zaien prestakuntza frogatzeko egin dela, hain zuzen. BASEei aplikatzen zaien araudiak duela gutxi betekizun hau erantsi du, eta ondorioz, eskuliburu hau alor horretako lehenengo urrats bat da.

Hala ere, derrigorrezko kualifikazio horrek ez ditu BASEetako Gobernu Organoetako kideen bozketa aktibo eta pasiboko eskubidea baldintzatuko. Horretarako, Organo horietara sartzen diren kargu berriek urtebeteko epea izango dute prestakuntza hori lortzeko.

2.4.2. Urteko kontuak eta kudeaketa txostena

Gobernu Batzordeak urtero Batzar Orokorrari Urteko Kontu ikuskatuak aurkeztu beharko dizkio hark onartzeko, eta baita ekitaldiko kudeaketa txosten bat ere.

Kudeaketa Txosten horrek gutxienez honako hauek aipatu beharko ditu:

- Finantza-merkatuen ebaluazioa.
- Erakundeak eta plan bakoitzak ekitaldian jasotako errentagarritasun garbia eta lortutako emaitzak eta espero zen urteko errentagarritasunaren (inbertsio-printzipioen deklarazioan jasotakoa) arteko alderaketa bat, plan bakoitzeko.
- Plan bakoitzaren onuradun eta bazkide arrunt kopurua.
- Bildutako kuotak, pilatutako ondarea eta ordaindutako prestazioak, modalitate eta plan bakoitzeko datu xeheekin.
- Estatutueta edo Arautegietan egin diren aldaketak.
- Plan bakoitzeko altak, bajak, mobilizazioak eta lekualdaketak.
- Inbertsioak, plan bakoitzeko datu xeheekin eta merkatu arautu batean negoziatu gabeko baloreetan egindakoak (aurreikuspen planen sustatzaileek edo babesleek jaulkitakoak) zehaztuz eta beren egokitasuna zehaztea.
- Erakundearen egoerari buruzko beste edozein informazio garrantzitsu.

Nolanahi ere, Urteko Kontuetan nahiz Kudeaketa txostenean aktiboen, pasiboen eta Erakundearen finantzen benetako egoera islatu beharko da.

2.4.3. Inbertsio printzipioen deklarazioa

Gobernu Batzordeak Erakundearen inbertsio politika idatzitako inbertsio-printzipioen deklarazio baten bidez onartuko du, eta Gobernu Batzordeak deklarazio hori hiru urtean behin berrikusiko. Deklarazio hori merkatuen bilakaeraren edo bestelako aldagaien arabera aldatu ahal izango da. Hala ere, kasu guztietan estatutuko arauak aplikatu beharko dira, baita erabaki horrek dakartzan erantzukizunak onartu ere.

Printzipioen Deklarazio horrek zenbait baldintza bete beharko ditu, eta horrez gain, hiru-garren atalaren 3.2.1 puntuan azaltzen diren arauak errespetatu beharko ditu.

Printzipioen Deklarazioa aldatzeko beharrezkoa izango da Gobernu Batzordeak ekintza horren aldeko erabakia hartzea eta egiten den lehenengo Batzar Orokorrean horren berri eman beharko da.

Finantza-instrumentuetan egindako inbertsioak arautzen dituen araubidea ezarri beharko da, Erakundearekin lotutako transakzio bakoitza bere jatorria, parte-hartzen duten aldeak, bere izatea eta gauzatu den eguna eta tokiaren arabera birsortu ahal izateko, eta sozietatearen aktiboak bere estatutuen eta indarrean daude legezko xedapenen arabera inbertitzeko²⁰.

2.4.4. Beste norbaitek zaindu, kudeatu eta gordetzeko baimena

Gobernu Batzordeak, erabaki egokiaren bitartez, aurreikuspen-planen ondareari dagozkion aktibo finantzarioak kudeatu, gorde eta zaintzeko kontratazioaren inguruko baimena ebatzi behar du kreditu erakundeekin, inbertsio kolektiboko erakundeen sozietate kudeatzaileekin, inbertsio enprekin edo bizitzaren alorrean diharduten aseguru erakundeekin.

2.4.5. Zehapen araubidea

Diziplina-araubide propioa ezarriz, BASEen arauketa bukatzen da. Araubide horren funtsezko ezaugarriak ondorengoak dira:

2.4.5.1. Xedea

BASEei buruzko arauen eta Erakundearen estatutuko arauak urratzeak administrazioko zigorraren xede izango dira bazkideentzako kaltegarriak direnean, zuzenbide erkideko xedapenen arabera exijitu daitezkeen erantzukizunei kalterik egin gabe.

2.4.5.2. Arau-hauste motak

Arau-hausteak *arinak*, *larriak* edo *oso larriak* izango dira, ondoren azalduko diren baldintzen arabera. Baina larritasun mailaren araberako sailkapen horri dagokionez, kontuan hartzekoa da arau bat 4 urteko epean behin eta berriz hausten denean, dagokiona baino maila bat larriagozat joko dela.

²⁰ Zentzu horretan, Ogasun eta Herri Administrazio Sailak paragrafo honetan aipatzen ditugun kudeaketa eta arriskuak kontrolatzeko sistemek bete beharko dituzten gutxieneko baldintzak ezartzeko gaitasuna izango du; baita sistema horiek badaudela eta haiek nola funtzionatzen duten jakinarazteko modua erabakitze gaitasuna ere.

— *Arau-hauste arinak*. Ondorengoak izango dira:

- Bazkideei zehatza edo egokia ez den informazioa ematea, betebeharrak exijitzen duen arretarik gabe egiten denean.
- Araudi honetan agiriak aurkezteko ezartzen diren epeak betetzean hilabete baino gehiago atzeratzea.
- Estatutu edo xedapen osagarrietako beste arau-hauste batzuk, espresuki larri edo oso larri gisa kalifikatzen ez direnak.

— *Arau-hauste larriak*. Ondorengoak izango dira:

- BASEen nortasun juridikoa beren erakunde sustatzaile edo babesleekin bereizteko betebeharra ez betetzea.
- Erakundeak Estatutuko arauak ez betetzea eta bazkideei kalteak eragitea.
- Erregistro berezian inskribatuta ez dauden erakundeak BASE gisa funtzionatzea.
- Bazkide bat bajaran ematean aurrez ikusitako aukeretarikoren bat araudiak ezartzen duen bezala ez gauzatzea.
- Urteko ohiko Batzarra ez egitea, eta ondorioz, kontu-arrazoiak ez ematea.
- Gobernu Organoek behar bezala hartutako erabakiak ez betetzea.
- Erakundeak ezartzen dituen kuotak edo ekarpenak ez gauzatzea.
- Legezko eta estatutuko arauen ondoriozko gainontzeko betebeharrak ez betetzea.

— *Arau-hauste oso larriak*. Ondorengoak izango dira:

- Bazkideei zehatza edo egokia ez den informazioa ematea, betebeharrak exijitzen duen arretarik gabe eta maltzurkeriaz egiten denean eta delitu bat suposatzen denean.
- Gobernu Organoen egitura eta osaketa demokratikoaren inguruko arau-haustekak.
- Erakunde hauek berezko duten kaudimen printzipioa hutsaltzea eragiten duten ekintzak.

2.4.5.3. Zehapenak

Aurreko atalean deskribatutako arau-hausteen ondorioz jarriko diren administrazioko zigorrak honako hauek dira:

— *Arau-hauste arinen* kasuan: ohartarazpena eta 300,5 eurorainoko isuna.

— *Arau-hauste larrien* kasuan: 300,51 eurotik 3.005,06 eurorainoko isunak eta erantzuleak beren kargutik kentzea.

- *Oso arau-hauste larrien* kasuan: 12.020,24 eurorainoko isunak edo arau-haustea zenbagarria izanez gero, haren % 50erainoko isunak, erantzuleak beren kargutik kentzea eta Erakundea desegitea. Erantzuleak beren kargutik kenduko dira indarrean dagoen arautegia behin eta berriz urratzen bada.

2.4.5.4. *Organo eskudunak*

Administrazioko zigorrak jartzeko eskumena izango duten organoak ondorengoak dira:

- *Lan eta Gizarte Segurantzza sailburuordea*: ohartarazpenetarako, 300,5 eurorainoko diruzko isunetarako eta erantzuleak kargutik kentzeko.
- *Justizia, Lan eta Gizarte Segurantzza sailburua*: 3.005,06 eurorainoko diruzko isunetarako eta erantzuleak kargutik kentzeko.
- Eusko Jaurlaritzak: diruzko isun altuagoentzako eta Erakundea desegiteko.

2.4.5.5. *Zehatzeko prozedura*

Zigortzeko prozedura Euskadin Administrazio Prozeduraren alorrean unean-unean indarrean dagoen arautegian xedatutakoa izango da.

Hala ere, ohartarazpena eta 305,06 eurorainoko isuna interesdunari entzun ondoren ezarri ahalko dira, eta horretarako, ez da beharrezkoa izango zigor espedientea izapidetzea.